

Amalgamarea voluntară a Unităților Administrativ-Teritoriale: avantaje, provocări și soluții pentru o dezvoltare durabilă a comunităților locale

Amalgamarea voluntară și impactul acesteia asupra capacității administrative, fiscale și economice a UTA de nivelul întâi, dar și asupra calității serviciilor publice prestate cetățenilor au fost discutate în cadrul unei mese rotunde organizată de Coaliția pentru Descentralizare, din care fac parte 6 organizații neguvernamentale: Asociația Promo-LEX, CALM, IDIS „Viitorul”, ADEPT, Expert-Grup și IPRE. La eveniment au participat reprezentanți ai Guvernului, Parlamentului, mai mulți primari și experți în domeniu.

Participanții au menționat că reforma administrației publice

locale (APL) este unul din elementele cheie ale Strategiei de reformă a administrației publice pentru anii 2023-2030 aprobată, de Guvern, în martie 2023. Aceasta are ca obiectiv reducerea fragmentării teritoriale, implementarea unor politici eficace de dezvoltare economică și socială locală, prin consolidarea capacităților instituționale și financiare ale APL. La prima etapă, acest obiectiv urmează să fie atins prin două mecanisme complementare – amalgamarea teritorială voluntară și cooperarea inter-comunală sau descentralizată.

Expertul IDIS „Viitorul”, Veaceslav Ioniță, a prezentat în cadrul evenimentului, [Studiul socio-economic privind procesul de amalgamare și percepția decidenților locali privind reforma APL](#). Prin acest studiu, Coaliția pentru Descentralizare a încercat să estimeze impactul social și economic al procesului de amalgamare voluntară, prezentând autorităților centrale, dar și opiniei publice un șir de aspecte care ar putea susține sau, din contra, împiedica realizarea acestei reforme. Printre principalele constatări ale studiului sunt că amalgamarea va duce la creșterea de 2,5-3 ori a mărimii medii a unei primării, va permite scăderea poverii administrative la nivel local cu 30%, iar în cazul localităților mici – cu peste 300%, va îmbunătăți considerabil echitatea de repartizare a investițiilor între primării, administrarea proprietăților publice la nivel local, administrarea și colectarea taxelor locale, dar nu va rezolva discrepanțele existente privind potențialul economic local și nici problema dependenței bugetelor locale de transferurile de la bugetul de stat.

Președinta Congresului Autorităților Publice Locale (CALM), Tatiana Badan, primară de Selemet, Cimișlia, a afirmat că Republica Moldova are nevoie de această reforma complexă și democratică a administrației publice, inclusiv locale, care să aducă beneficii cetățenilor, întâi de toate. Ea a precizat că amalgamarea este văzută diferit de primari și că în rândul multora dintre ei persistă îngrijorări, oarecum firești, dar care pot fi depășite prin îmbunătățirea cadrului legal.

„Acesta trebuie să ofere mai multă claritate și previzibilitate așa încât să poată fi implementat fără dificultăți, iar Parlamentul și Guvernul să-și asume în continuare procesul de descentralizare și consolidare a autonomiei locale”, a spus Badan.

„Este o reformă foarte complicată, dar indispensabilă, pentru că actuala organizare administrativ teritorială este una deficitară și generează subdezvoltare, risipă de resurse, dar și inechitate între cetățeni în raport cu accesul la diferite bunuri și servicii publice”, a menționat deputata Larisa Voloh, președinta comisiei administrație publică și dezvoltare regională. Ea a mai precizat că procesele de amalgamare voluntară vor începe efectiv în 2024 și vor derula până în 2026, urmând ca ulterior, în 2027, să se treacă la amalgamare normativă. Respectiv, alegerile locale din toamna acestui an vor avea loc în actualul format de organizare administrativ-teritorială.

Procesul de amalgamare va fi sprijinit de Executiv, inclusiv prin stimulente financiare, fiind creat deja un fond de amalgamare de 250 de milioane de lei, a menționat consiliera prim-ministrului Diana Chiriac. „Realizările vor fi mari. Vor crește capacitățile administrative și calitatea serviciilor publice prestate, inclusiv prin majorarea numărului de funcționari, competenți și profesioniști, capabili să scrie mai multe proiecte, să obțină fonduri europene și să dezvolte diferite servicii”, a menționat Diana Chiriac.

Co-directorul executiv al IPRE, Adrian Ermurachi, și-a exprimat speranța că sugestiile și recomandările formulate în cadrul evenimentului vor fi luate în calcul la definitivarea cadrului normativ privind amalgamarea teritorială. „Vreau să subliniez caracterul ireversibil al acestei reforme și să constat că nu avem acest lux să greșim, iar Guvernul și Parlamentul poartă și răspundere pentru această reformă. De aceea, recomandarea este ca această reformă să fie calculată, gândită bine și înțeleasă până la capăt cu toate scenariile

prevăzute, inclusiv să nu uităm de lecțiile din trecut și să vedem cum anticipăm eventualele riscuri în așa fel încât reforma să fie dusă până la capăt și să nu ne pomenim într-o contrareformă.”

În cadrul discuțiilor, Directorul de Program Expert-Grup, Vitalie Rapcea, a menționat despre necesitatea popularizării acestei reforme. „Să popularizăm mai adecvat acest instrument, să încurajăm, nu atât primarii, cât cetățenii să fie intenționați să aplice acest instrument. Să repartizăm stimulentele financiare la un număr mai mic de primării, dar care ar produce un impact mai mare. Argumentul că vor fi economii nu neapărat rezistă. Scopul nu este majorarea salariilor funcționarilor, ci a calității serviciilor prestate cetățeanului”, a subliniat expertul.

În încheierea evenimentului Nicolae Panfil, Directorul de Program Promo-LEX, a menționat faptul că, membrii Coaliției pentru Descentralizare vor continua să sprijine eforturile de reformă, mai ales pe partea de comunicare și informare a cetățenilor, atrăgând totodată atenția asupra oportunității de a comunica despre acest proces în contextul apropiatelor alegerilor locale generale din toamnă. „Avem o campanie electorală în față și trebuie de pe acum să ne gândim cum acest subiect al amalgamării va apărea în campania electorală, în culori pozitive sau, mai curând, negative. Comunicarea este foarte importantă și încurajez ca acest subiect să fie pe agenda dezbaterilor în localități, iar consilierii și primarii să-l promoveze, nu neapărat să se angajeze în promisiunea acestor reforme, dar să existe o comunicare la această etapă, așa încât în 2024 să avem o masă critică în societate informată despre aceste procese care urmează să demareze în forță pentru că vor fi doar 2-3 ani la mijloc până se va trece la amalgamare normativă”.

Evenimentul a fost organizat de Coaliția pentru Descentralizare. Activitatea a fost desfășurată de către Asociația Promo-LEX în cadrul Programului „Democrație,

Transparență și Responsabilitate”, finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate în cadrul evenimentului nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

